

POSTANOWIENIE

16 grudnia 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Mariusz Załucki

na posiedzeniu niejawnym 16 grudnia 2025 r. w Warszawie
w sprawie ze skargi S. M. o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego
wyroku Sądu Okręgowego w Opolu
z 21 listopada 2022 r., I WSC 1/23 (I C 1124/21),
wydanego w sprawie z powództwa I. N.
przeciwko S. M.
o ochronę dóbr osobistych,

odrzuca skargę.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 21 listopada 2022 r. Sąd Okręgowy w Opolu, jako sąd pierwszej instancji, zobowiązał pozwanego S. M. do usunięcia skutków naruszenia dóbr osobistych powódki I. N. w sposób opisany w sentencji oraz do zaniechania rozpowszechniania nieprawdziwych informacji o powódce na przyszłość.

Pozwany wywiódł od tego wyroku skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku, która została odrzucona postanowieniem Sądu Okręgowego w Opolu z 23 kwietnia 2024 r. Pozwany nie zaskarżył tego postanowienia zażaleniem do Sądu Najwyższego, natomiast wniósł następnie pismo zatytułowane „uzupełnienie braków skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku”, które zawierało ponowioną skargę.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga podlega odrzuceniu.

Zgodnie z art. 424¹ § 2 k.p.c. stwierdzenia niezgodności z prawem prawomocnego wyroku pierwszej instancji można żądać jedynie w wyjątkowych przypadkach, jeżeli niezgodność z prawem wynika z podstawowych zasad porządku prawnego lub konstytucyjnych wolności albo praw człowieka i obywatela. Taka niezgodność o kwalifikowanym charakterze powinna zostać wykazana i uargumentowana w odrębnej, skoncentrowanej na dodatkowych przesłankach uregulowanych w tym przepisie. Na skarżącym spoczywa obowiązek konkretyzacji podstawowej zasady porządku prawnego bądź konstytucyjnego prawa lub wolności, czyli wykazania, że dana zasada istnieje w porządku prawnym, ma dla niego podstawowe znaczenie oraz obowiązek dokładnego określenia sposobu jej naruszenia. W ten sposób opisana reguła może wynikać ze stosownych przepisów Konstytucji, źródeł prawa pierwotnego UE, czy też z kardynalnych reguł na poziomie ustawowym (zob. np. postanowienia SN z 1 kwietnia 2025 r., II PUNP 1/24; z 18 stycznia 2024 r., I CNP 24/23; z 26 kwietnia 2023 r., I CNP 127/22 oraz z 18 kwietnia 2018 r., I CNP 50/17).

Ponadto skarga składana na podstawie art. 424¹ § 2 k.p.c. powinna zawierać odpowiedni wywód wskazujący, że w okolicznościach sprawy zachodzi wyjątkowy wypadek związany z faktem nieskorzystania przez stronę przysługujących jej środków prawnych (art. 424⁵ § 1 pkt 5 k.p.c.). W orzecznictwie przyjmuje się bowiem, że pojęcie wyjątkowych wypadków, o których mowa w art. 424¹ § 2 k.p.c. odnosi się również do powodów, dla których strona nie skorzystała z możliwości zaskarżenia wyroku. Za okoliczności kwalifikujące się do uznania za "wyjątkowe wypadki" zalicza się ciężką chorobę strony, wykluczającą możliwość wniesienia środka odwoławczego, jej stan psychiczny uniemożliwiający podjęcie rozsądnej decyzji co do zaskarżenia niekorzystnego orzeczenia sądu pierwszej instancji, katastrofę, klęskę żywiołową, czy wyjątkowe okoliczności leżące po stronie osób trzecich, np. błędna informacja udzielona przez pracownika sądu, które to okoliczności obiektywnie rzecz biorąc uniemożliwiły wniesienie środka zaskarżenia. Nie ma natomiast takiego charakteru sytuacja, gdy strona zrezygnowała z

wniesienia środka zaskarżenia, bowiem w jej ocenie nie miała do tego podstaw i nie wierzyła w jego skuteczność. Chodzi więc o wyjątkowe okoliczności obiektywnie uniemożliwiające stronie wniesienie środka odwoławczego, a nie o okoliczności subiektywne, wynikające z woli lub zaniedbań strony (zob. m.in. postanowienia SN z 19 września 2023 r., II PUNP 1/23; z 5 kwietnia 2023 r., I CNP 124/22; z 21 listopada 2022 r., I CNP 159/22 oraz z 26 maja 2022 r., I CNP 20/22).

Pozwany nie zawarł w skardze o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku żadnych wyjaśnień odnoszących się do wyjątkowych okoliczności wymaganych, jeżeli ten środek zaskarżenia wnoszony jest od prawomocnego wyroku sądu pierwszej instancji. W szczególności nie wskazał podstawowej zasady prawnej, wolności lub prawa człowieka, które w jego ocenie zostały w sprawie naruszone, ani nie opisał przyczyn, ze względu na które nie zaskarżył kwestionowanego wyroku apelacją. Taki sposób uzasadnienia skargi czyni ją niedopuszczalną, a zatem podlegającą odrzuceniu na podstawie art. 424⁶ § 3 k.p.c.

Dodatkowo, należy zwrócić uwagę na to, że na postanowienia sądów powszechnych odrzucające skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia przysługuje zażalenie do Sądu Najwyższego składane na podstawie art. 394¹ § 1 k.p.c. Skarżący nie skorzystał także i z tego środka zaskarżenia, natomiast wniósł ponownie skargę o takiej samej treści. Choć możliwość wniesienia powtórzonej skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia w przypadku odrzucenia jej przez sąd powszechny nie została jednoznacznie wykluczona (zob. postanowienie SN z 23 października 2013 r., IV CZ 71/13), to powinno się ją zanegować – po pierwsze ze względu na to, że od odrzucenia skargi z art. 424¹ k.p.c. przewidziano już odpowiedni środek zaskarżenia (zażalenie do Sądu Najwyższego z art. 394¹ § 1 k.p.c.), co w przypadkach, w których ustawowy termin na złożenie skargi nadal biegnie, doprowadziłoby do zbiegu dwóch różnych sposobów przeciwdziałania skutkom odrzucenia skargi i przedłużałoby stan niepewności prawnej. Po drugie zaś biorąc pod uwagę słownikową wykładnię pojęcia „wniesienia skargi” z art. 424³ k.p.c., dokonaną przez Sąd Najwyższy w postanowieniu z 24 czerwca 2008 r., II CNP 55/08, w sprawie nastąpiło już umożliwienie sądowi podjęcie rozstrzygnięcia w

zakresie skargi, nawet jak było to „tylko” rozstrzygnięcie formalne. To z kolei uzasadnia zastosowanie art. 424⁸ § 1 i 2 k.p.c.

Zresztą nawet w przypadku przyjęcia dopuszczalności powtórnego złożenia skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia, skarga pozwanego nadal podlegałaby odrzuceniu na mocy art. 424⁸ § 2 k.p.c. *in fine a contrario*.

Wszystko powyższe skutkuje odrzuceniem skargi na mocy art. 424⁶ § 3 i art. 424⁸ § 1 i 2 k.p.c. O kosztach postępowania oraz o wynagrodzeniu należnym za nieopłaconą pomoc prawną udzieloną powodowi z urzędu Sąd Najwyższy orzekł na podstawie § 10 ust. 5 pkt 2 w zw. z § 8 ust 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności adwokackie.

Mariusz Załucki

[a.ł]